MUISTIO **25.10.2022**
Juuso Aromaa
Jäsen- ja järjestötiimin vetäjä
Vasemmistoliitto rp.

Vasemmistoliiton lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi yhdistyslain muuttamisesta (HE 200 / 2022)

Lausunto

Kiitämme mahdollisuudesta lausua yhdistyslain muutoksesta. Vasemmistoliitto pitää yhdistyslain uudistuksia hyvinä ja perusteltuina. Uusi yhdistyslaki laajentaa yhdistyksen demokratiamahdollisuuksia, lisää hallinnollista liikkumavaraa sekä selkeyttää yhdistysten päätöksenteon periaatteita.

Jäsen- ja liittoäänestys

Yhdistyksille (henkilöjäsenpohjaiset ja liittomuotoiset yhdistykset) sallitaan puheenjohtajan ja hallituksen valitseminen suoralla jäsenäänestyksellä. Tämä vaatii yhdistyksiltä sääntömuutoksia.

Vasemmistoliitolla on hyviä kokemuksia neuvoa antavien puheenjohtajaäänestysten järjestämisestä. Lakimuutos lisää yhdistysten jäsenten vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia ja toivottavasti myös kiinnostusta aktiiviseen yhdistystoimintaan.

Yhdistyksen jäsenten ja hallituksen päätöksenteko ilman kokousta

On hyvä, että lainsäädännöllä selkeytetään hallituksen työskentelytapoja. Monien yhdistysten hallituksilla on jo nyt ollut käytössä erilaisia, kokouksista riippumattomia päätöksenteon malleja. Toisaalta yhdistyskentällä tuntuu olevan paljon epäselvyyttä hallitustyöskentelyä koskevista säännöistä ja lainsäädännöstä. Usein perinteisestä kuukausikokouksen mallista on pidetty varmuuden vuoksi kiinni, vaikka se ei välttämättä olisi yhdistykselle paras mahdollinen päätöksenteon tapa.

Lakimuutos antaa selkänojaa myös niille yhdistyksille, jotka haluavat kirjata sääntöihinsä tarkasti, että hallituksen on tehtävä päätöksensä kokouksissa.

Kaiken kaikkiaan yhdistyslain muutos tältä osin selkeyttää tilannetta hallitustyöskentelyn osalta. Yhdistyskentältä tulee kuitenkin vaatimaan tarkkuutta, soveltamiskykyä ja kehittämistyötä, jotta

vaihtoehtoisissa päätöksentekomalleissa päätösten asiallisesta kirjaamisesta, varmentamisesta ja säilyttämisestä pidetään kiinni.

Hallituksen päätösvallan delegointi jäsenasioissa

Kuten lakiesityksessä todetaan, on varsinkin liittomuotoisten yhdistysten jäsenprosesseja jo pitkään delegoitu monilta osin järjestöjen piiri- tai keskustoimistoille. Lakimuutos tältä osin selkeyttää ja mahdollisesti myös virtaviivaistaa yhdistysten jäsenprosesseja.

Purkaminen ja rekisterinpoisto

Vapaaehtoistyön monimuotoistumisen ja projektiluonteisuuden aikana pienten yhdistysten purkamisen helpottaminen on hyvä ratkaisu. Myös joissain liittomuotoisissa yhdistyksissä on käsillä tilanne, jossa jäsenmäärä ei varsinaisesti ole laskussa, mutta paikallisyhdistysten määrä laskee. Tämä aiheuttaa paljon aikaa vievää hallinnollista työtä.

Loppuselvityskokouksesta luopuminen pienten ja vähävaraisten yhdistysten kohdalla helpottaa hiipuneen yhdistystoiminnan päättämistä. Samalla yhdistyksessä toimivien aktiivien ja liitoissa työskentelevien työntekijöiden tilanne helpottuu, kun resurssit voidaan ohjata muuhun kuin päättyvän yhdistystoiminnan hallinnointiin.

Kirjanpito ja taloudellinen raportointi

Kevennetty tilinpitomalli helpottaa mahdollisesti pienimpien yhdistysten hallinnollista taakkaa ja on uudistuksena tervetullut. Tuleva käytäntö osoittanee, kuinka laajasti uudistuksesta hyödytään esimerkiksi liittomuotoisissa järjestöissä tai vaikka puoluekentällä.